อัตลักษณ์ของคนกระทรวงเสมา : อัตลักษณ์วิชาชีพครู

นำเสนอเมื่อ : 15 ธ.ค. 2558

นอกจากนี้ก็มีเรื่อง “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”
ซึ่งถ้าพิจารณาแล้วก็น่าสนับสนุนเพราะเป็นหลักการหรือวิธีการ “สร้างคน” (ให้มีปัญญาของตนเอง)
ตามหลักพุทธศาสนาที่เริ่มจาก ปริยัติ หรือการเรียนรู

ระยะนี้ **“คนกระทรวงศึกษาธิการ”** ไม่ว่าจะเป็นคนที่ยังรับราชการอยู่หรือเกษียณอายุราชการแล้ว
แต่ยังมีความห่วงใยการศึกษาของชาติ ต่างก็ให้ความสนใจและติดตามความเคลื่อนไหวของกระทรวงในสารพัดเรื่อง
ที่สำคัญก็คือเรื่องการปฏิรูปการศึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น การปฏิรูปโครงสร้าง
ซึ่งจะว่าไปแล้วก็ไม่น่าจะเป็นเรื่องแปลก
เพราะกระทรวงก็เหมือนครอบครัวหรือบ้านที่ออกแบบโครงสร้างไว้นานแล้ว
แต่ในบริบทของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์อย่างปัจจุบัน บ้านหลังนี้อาจจะกว้างหรือคับแคบเกินไป
หรืออาจไม่มั่นคงแข็งแรง ทำให้ผู้อยู่อาศัยไม่มีความสุขหรือไม่มีประสิทธิภาพในการทำงาน
ซึ่งขณะนี้เรื่องนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการ ยังไม่ทราบว่าจะออกมาเป็นรูปแบบใด

นอกจากนี้ก็มีเรื่อง **“ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”**
ซึ่งถ้าพิจารณาแล้วก็น่าสนับสนุนเพราะเป็นหลักการหรือวิธีการ “สร้างคน” (ให้มีปัญญาของตนเอง)
ตามหลักพุทธศาสนาที่เริ่มจาก ปริยัติ หรือการเรียนรู้ ให้รู้และเข้าใจเสียก่อน
แล้วจึงตามด้วยการนำความรู้และหลักการที่เรียนรู้แล้วมา ปฏิบัติ
ถ้าการปฏิบัติเป็นไปอย่างถูกต้องและปฏิบัติอยู่เสมอก็จะเกิด ปฏิเวธ
หรือผลของการปฏิบัติที่มีคุณค่าหรือคุณประโยชน์อย่างแท้จริง ซึ่งถ้าเป็นเรื่องของนักเรียน
หลักการดังกล่าวจะได้ผลเพียงไรก็ขึ้นอยู่กับการคัดสรรกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งก็มีอยู่แล้ว หรือสร้างกิจกรรมใหม่ ๆ
ที่ทันสมัยและน่าสนใจให้นักเรียนปฏิบัติหรือฝึกหัดด้วยตนเองให้มากขึ้น

นอกจากสองเรื่องนี้แล้ว ยังมีอีกเรื่องหนึ่งที่ครูหรือทางโรงเรียนให้ความสำคัญมาก นั่นก็คือเรื่อง
อัตลักษณ์หรือเอกลักษณ์ของโรงเรียน ถ้าจะพูดให้ชัดเจนก็คือ **“อัตลักษณ์ของนักเรียน”** ในโรงเรียนนั้น ๆ
นั่นเอง ซึ่งเมื่อมองในภาพรวมแล้วจะเห็นว่าอัตลักษณ์หลักของแทบทุกโรงเรียนจะคล้ายกัน เพราะอัตลักษณ์
(Identity) นั้นเกิดจากวัตถุประสงค์ นโยบาย ซึ่งมาจากปรัชญาการศึกษา (Educational Philosophy)
รวมทั้งมาจากปณิธาน(Goal) และวิสัยทัศน์ (Vision) ของหน่วยงานที่รับผิดชอบการบริหารและจัดการ
ซึ่งในเรื่องของการศึกษาหน่วยงานดังกล่าวก็คือกระทรวงศึกษาธิการ
เพราะมีหน้าที่และภารกิจในการสร้างเด็กและเยาวชนให้เก่ง ดี
มีคุณธรรมเพื่อเป็นทรัพยากรอันมีคุณค่าของประเทศชาติ
แต่อัตลักษณ์ซึ่งเป็นรายละเอียดปลีกย่อยของแต่ละโรงเรียนอาจจะแตกต่างกันไปตามสภาวะแวดล้อม
วัฒนธรรมประเพณีนิยม ค่านิยม หรือความโดดเด่นของแต่ละพื้นที่
อัตลักษณ์นั้นเป็นสิ่งที่เป็นทั้งรูปธรรมและนามธรรม บางครั้งจึงต้องมีผู้รู้แจกแจงให้ชัดเจนว่าอะไรคือตัวบ่งชี้
ตัวชี้วัดหรืออัตลักษณ์ที่ทางโรงเรียนจะต้องถูกประเมินโดยหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่ประเมินว่า โรงเรียนนั้น ๆ
มีคุณภาพหรือประสิทธิภาพเพียงใด

จะโดยการที่เราสนใจเรื่องปฏิรูป เรื่องลดเวลาเรียนและเรื่องอัตลักษณ์ของนักเรียนมากไป
หรืออาจจะเพราะเหตุใดก็ตาม จึงทำให้เราลืมนึกถึงเอกลักษณ์ที่น่าจะสำคัญที่สุดน้อยไปหน่อย
นั่นคือเอกลักษณ์ของพวกเราหรือ **“อัตลักษณ์ของคนกระทรวง”** นั่นเอง
ซึ่งจะว่าไปแล้วนับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะอัตลักษณ์บวกเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงสิ่งสำคัญ เช่น คุณลักษณะที่ดีต่าง

ๆ วิสัยทัศน์ ความรู้ความสามารถ หรือพฤติกรรมที่มีคุณค่าอื่น ๆ ของบุคคล
กลุ่มบุคคลหรือหน่วยงานที่คนทั่วไปรับรู้หรือมองเห็นได้และส่งผลต่อสวนรวมหรือสังคม เช่น เราเห็นเด็กหนุ่มวัย 15-16 ปี กลุ่มหนึ่งในงานรื่นเริงแห่งหนึ่ง เรามองเพียงครูเดียวเราก็จะบอกได้ว่าเด็กคนใดเป็น **“นักเรียนวชิราวุธ”** เด็กคนใดเป็น **“นักเรียนสวนกุหลาบ”** หรือเด็กคนใดเป็น **“นักเรียนเตรียมทหาร”** เพราะแต่ละคนจะมีอัตลักษณ์ที่แตกต่างกันตามอัตลักษณ์ที่โรงเรียนเป็นผู้กำหนด หรือปลูกฝัง ฝึกปรือให้เราสังเกตได้ จากบางสิ่งบางอย่างที่ไม่ใช่รูปร่างหน้าตา

นับว่าเป็นเรื่องที่น่ายินดีอย่างยิ่งที่ ชมรมข้าราชการและครูอาวุโสของกระทรวงศึกษาธิการ และ **“คนกระทรวง”** ในโอกาสที่ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ รศ.นพ.กำจร ตติยกวี ได้ไปร่วมประชุมกรรมการบริหารประจำเดือนพฤศจิกายน 2558 ของชมรมฯ และกล่าวถึงการปฏิรูปการศึกษาไทยในแง่มุม แนวคิดและทิศทางต่าง ๆ พร้อมขอให้ทางชมรมฯ ให้ข้อเสนอแนะหรือทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาของชาติ มีอยู่ประเด็นหนึ่งที่ท่านกล่าวถึงบุคลากรของกระทรวงหรือ **“คนกระทรวง”** ว่า ควรมีอัตลักษณ์ที่มีคุณค่าในบริบทของสังคมปัจจุบันและในยุคประชาคมอาเซียน เช่น มีความเป็นไทยที่มีคุณค่า แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องมีความเป็นครูและความรู้ความสามารถที่จะสอนหรือสร้างเด็กและทำให้ตนเองดำรงชีวิตอยู่ในสังคมของยุคสมัยนี้อย่างมีคุณภาพด้วย นั่นคือต้องมีความรู้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี ท่านกล่าวว่า **“เราน่าจะสร้างคนกระทรวงให้เป็นคนกระทรวงซึ่งมีอัตลักษณ์ของกระทรวง”** ซึ่งเมื่อนำมาตีความและขยายความแล้วก็น่าจะหมายความว่า เราควรมีอัตลักษณ์ตามปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ในการประกอบอาชีพของเรา ซึ่งก็คืออาชีพ “ครู” ไม่ว่าเราจะเป็นครูสอนในชั้นเรียน เป็นนักวิชาการ หรืออยู่ในตำแหน่งใด ๆ ของกระทรวงฯ ก็ตาม เราก็อยู่ในบรรยากาศ กลิ่นอายและ **“วัฒนธรรมของความเป็นครู”** ด้วยกันทุกคน

ดังนั้น กระแสพระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ว่า “ครูดีควรมีจิตวิญญาณของความเป็นครู” จึงควรจะถูกอัญเชิญมาเป็น **“อัตลักษณ์ของคนกระทรวง”** ซึ่งเป็นครูหรือมีลักษณะของความเป็นครูได้เป็นอย่างดี นั่นคือการมีอัตลักษณ์ของความเป็น “ครูดี” คือเป็น “ผู้ให้” ที่ให้ทั้งวิชาความรู้ ความรักและเมตตา ความห่วงใย ความปรารถนาดี และการให้อภัย ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ทั้งทางพฤติกรรมและทางใจที่มีต่อนักเรียนและต่อสังคม

นอกจากนี้ยังมีอัตลักษณ์อื่น ๆ ทางกายภาพด้วย เช่น แต่งกายด้วยเสื้อผ้าอาภรณ์หรือมีทรงผมในลักษณะที่ทันสมัยและเรียบร้อย ส่วนกิริยาวาจาก็สุภาพอ่อนโยน และสำคัญที่สุดคือ ควรพัฒนาความรู้ความสามารถในการทำงานและเป็น “ต้นแบบ” ของความประพฤติที่ดีงาม มีความรักชาติบ้านเมือง ซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรม จริยธรรมและเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ รวมทั้งมีความเป็น “พลเมืองดี” ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข. ประพีร์พรรณ ภาณวะวัฒน์ กรรมการบริหารชมรมข้าราชการ และครูอาวุโสของกระทรวงศึกษาธิการ

ที่มา หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ วันที่ 15 ธันวาคม 2558